

ФАРМАКОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ОСНОВА ОПТИМІЗАЦІЇ МЕДИКАМЕНТОЗНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ З ПОЛІТРАВМОЮ

Притула Р.Л., Семенченко Г.Б., Скворцова О.В.

Українська військово-медична академія

Резюме. *Визначено шляхи оптимізації номенклатури лікарських засобів для лікування травматичної хвороби за допомогою фармакоекономічних досліджень. Проаналізовано відомі методи фармакоекономічного аналізу та обґрунтовано вибір методу „вартість-ефективність” для досягнення поставленої мети дослідження. Визначено основні етапи збору даних та підходи встановлення ефективності проведеної терапії.*

Ключові слова: *політравма, травматична хвороба, фармакоекономічні дослідження, метод „вартість-ефективність”.*

Вступ. Тяжкі механічні ураження та їх наслідки посідають перше місце в структурі захворюваності та смертності населення [1, 2]. Поняття про травматичну хворобу формує комплексний, плановий підхід до терапії тяжкопоранених. Лікування ґрунтується на принципах, що враховують перебіг захворювання у різні періоди травматичної хвороби. На підставі патогенезу травматичної хвороби при політравмі визначаються принципи, які складають основну тактику лікування [3, 4, 10]. При цьому все більш актуальною проблемою вітчизняної медицини взагалі та хірургії пошкоджень, зокрема, стає проведення економічного аналізу процесу лікування на основі комплексної клінічної та економічної оцінки того чи іншого методу терапії, тобто фармакоекономічного аналізу, що являє собою порівняльну характеристику якості реалізованих медичних технологій та пов'язаних з ними витратами.

Метою наших досліджень було вивчення відомих методів фармакоекономічного аналізу, особливостей їх застосування, переваг та недоліків для визначення найбільш прийнятних для потреб хірургії пошкоджень.

Матеріали та методи досліджень. Об'єктами наших досліджень стали рівень та структура політравматичних ушкоджень, особливості надання медичної допомоги при політравмі, основні схеми медикаментозної терапії та відомі методи фармакоекономічного аналізу. Досягнення поставленої мети здійснювали за допомогою документального, структурно-логічного, системно-оглядового методів досліджень. Проведений огляд літературних джерел дозволив визначити найбільш вживані методи фармакоекономічного аналізу, розглянути особливості та доцільність застосування для оптимізації медикаментозного забезпечення хворих з політравмою.

Результати та їх обговорення. Особливістю надання медичної допомоги при політравмі є те, що не можливо однозначно запропонувати методи лікування, внаслідок великої кількості клінічних варіантів політравми і різної тяжкості окремих її складових. Тому виникла необхідність у новій концепції та

науковому обґрунтуванні клінічно-організаційних принципів лікування політравми, які б дозволили з позиції нозологічного підходу не тільки пояснити усю сукупність патологічних і адаптаційних змін внаслідок травматичної хвороби, але й покращити результати її лікування [5]. Зважаючи на це, однією із основних складових успішного функціонування цього процесу є створення належного рівня якісного і своєчасного постачання лікарськими засобами.

Розв'язання проблеми відповідного медикаментозного забезпечення хворих на політравму набуває особливого значення в умовах дефіциту бюджетних асигнувань на закупівлю необхідних лікарських засобів. Це вимагає створення та розвитку чіткої системи регулювання номенклатури медикаментів щодо їх фармакотерапевтичної ефективності та економічної доцільності. Дієвим етапом вдосконалення медичної допомоги зазначеній категорії хворих є якнайшвидше втілення в медичну практику формулярних переліків лікарських засобів, які створюються за допомогою ґрунтовних фармакоеконімічних досліджень.

За визначенням Р. J. Townsenda фармакоеконімічний аналіз поєднує в собі дослідження, метою проведення яких є оцінка витрат на реалізацію медичних технологій і отриманих результатів при застосуванні альтернативних схем лікування [11]. Існувавши до недавнього часу у вітчизняній системі охорони здоров'я такі відомі методи аналізу, як визначення вартості програми (cost description), вартості результатів лікування (cost outcome description) і порівняння вартості (cost comparison), представляють собою тільки часткову економічну оцінку і в більшості випадків не є ефективними, так як вони розглядають або вартість у відриві від результатів, або представляють вартість та результати без порівняння з альтернативою. Разом з тим з'явилися і довели право на існування і більш дієві методи аналізу ефективності лікування (фармакоеконімічний аналіз), які дозволяють проводити дослідження, засновані на порівнянні як вартості, так і результатів фармакоterapiї [7].

Але слід зазначити, що результати фармакоеконімічних досліджень, які проводяться в інших країнах світу не можуть бути перенесені без адаптації з метою вирішення відповідних завдань в цивільній системі охорони здоров'я України. Проведення фармакоеконімічного аналізу повинно враховувати не тільки набутий досвід вітчизняних фахівців у лікуванні політравми, але й особливості епідеміологічних показників захворюваності серед населення, здатність бюджету задовольняти матеріальні потреби лікувального закладу, рівень та специфіку надання хірургічної допомоги при травматичній хворобі на різних її етапах.

У результаті аналізу даних літературних джерел [7,9] та результатів власних досліджень [8] визначено перелік основних факторів, що впливають на якість фармакоеконімічних досліджень:

- значне розмаїття видів та локалізації травматичних ушкоджень хворих при політравмі;
- відмінність основних підходів до проведення фармакоterapiї в залежності від економічної ситуації в країні та платоспроможності окремо взятого хворого;

- численність досліджень з оригінальними лікарськими засобами, у той час, коли достовірні дані про ефективність генериків здебільшого відсутні;
- відсутність у більшості публікацій власне розрахунків вартості, значна варіабельність розрахункових даних;
- агресивний вплив фірм-виробників лікарських засобів та дистриб'юторів фармацевтичної продукції на кінцеві результати фармакоекономічних досліджень;
- залежність отриманих даних від правильності організації закупок лікарських засобів.

Для вирішення проблем раціоналізації використання наявних матеріальних ресурсів серед розмаїття методів фармакоекономічного аналізу найбільш прийнятним, на нашу думку, є метод "вартість-ефективність", оскільки саме показники ефективності лікування, що визначаються в цьому методі аналізу, є критеріями оцінки якості надання медичної допомоги. Крім того, даний метод дає змогу порівнювати конкретні лікарські засоби або схеми фармакотерапії і визначати найбільш оптимальні у кожному окремо взятому клінічному випадку.

При цьому ефективність лікування може бути визначена за допомогою двох основних підходів. Перший, який є більш простим і частіше використовується для оцінки конкретної схеми надання медичної допомоги, передбачає порівняння витрат та отриманих результатів в межах однієї схеми лікування. Другий підхід передбачає порівняння декількох стратегій реалізації медичних технологій в стандартних умовах. Саме цей підхід забезпечує можливість вибору оптимальної схеми лікування з медичної і економічної точок зору, де оцінка ефективності проведеної фармакотерапії визначається за ретроспективним або перспективним (прогнозуємим) принципом. Ретроспективний принцип (який частіше використовується у вітчизняній системі охорони здоров'я), реалізується на підставі реальних показників медичної допомоги, що надавалася хворим протягом останніх років. При перспективному підході всі показники, які формують результати лікування, екстраполюються на майбутнє, виходячи із основних характеристик існуючої ситуації.

Крім того, для визначення ефективності препаратів або схем лікування необхідно систематизувати дані літературних джерел, мережі Internet та бази Кокрейна щодо результатів рандомізованих клінічних досліджень закордонних лікарських засобів, представлених на фармацевтичному ринку України. Водночас слід провести аналіз даних літератури про ефективність вітчизняних лікарських засобів. Найчастіше такий комплекс досліджень виконується на основі методу «аналізу рішень» [6]. Аналіз рішень був розроблений в якості підходу до вибору одного варіанту з декількох альтернативних. Він дозволяє приймати рішення по складним проблемам і процесам, які розділяються на окремі блоки з тим, щоб кожен блок можливо було б більш детально проаналізувати. Етапи визначення окремих блоків представлені на рис.

З метою виконання економічної оцінки проводяться розрахунки очікуваних витрат за окремими стратегіями лікування шляхом помноження витрат кожного блоку на загальну вірогідність реалізації подій, що можуть

відбутися. Після цього різні варіанти стратегій лікування порівнюються між собою за показником величини витрат, що очікуються при їх реалізації.

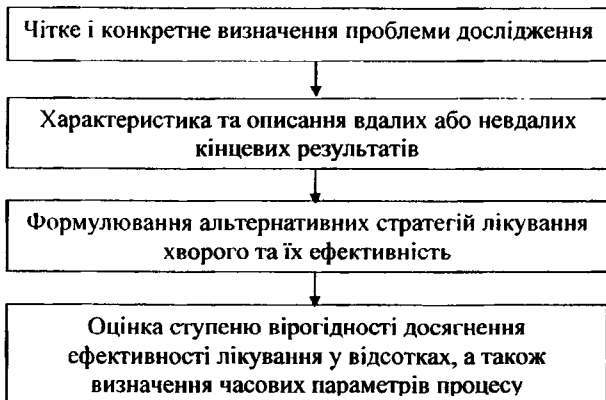


Рис. Алгоритм проведення аналізу рішень альтернативних методів фармакотерапії

Крім того, при проведенні фармакоеконічного аналізу «вартість-ефективність» в основу визначення оптимальних медичних технологій може бути покладено встановлення схем фармакотерапії з найменшим коефіцієнтом, який розраховується шляхом співвідношення ціни до ефективності.

Правильно сплановані і проведені фармакоеконічні оцінки схем фармакотерапії дозволять успішно приймати рішення про визначення необхідних формулярних переліків лікарських засобів та об'ємів їх закупівель, провести оцінку результатів ефективності призначених схем лікування. Для встановлення життєво необхідної, оптимальної та вичерпної терапії хворих при політравмі.

Висновки:

1. У результаті проведених досліджень обґрунтовано вибір методу фармакоеконічного аналізу для оптимізації фармакотерапії постраждалих з політравмою.

2. Визначено послідовність збору даних та основні етапи проведення фармакоеконічних досліджень з метою прийняття обґрунтованих рішень щодо встановлення оптимальних схем фармакотерапії травматичної хвороби.

Література:

1. Брюсов П.Г., Ефименко Н.А., Розанов В.Е. Оказание специализированной хирургической помощи при тяжелой механической сочетанной травме //Вестник хирургии им. Грекова. – Т.160. – 2001. – №1. – С. 43-48.

2. Військова хірургія з хірургією надзвичайних ситуацій / За ред. В.Я.Білого. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 324 с.

3. Галлингер Э.Ю., Мизиков В.М. Анестезиология и фармакоэкономика // Анестезиология и реаниматология. – 2002. – №5. – С.83-86.
4. Гуманенко Е.К., Бояринцев В.В., Ващенко В.В., Супрун Т.Ю. Объективная оценка тяжести травм // Воен.-мед. журнал. – 1996. – №10. – С. 25-34.
5. Заруцкий Я.Л. Клінічно-організаційні основи та принципи діагностики і хірургічного лікування постраждалих з травматичною хворобою: Автореф. дис... докт. мед.наук. – Київ, 2004. – 32 с.
6. Кобина Л. В. Экономика здравоохранения: введение в фармакоэкономику // Ремедиум. – 1999. – №2. – С. 38-44.
7. Мальцев В. И., Ефимцева Т. К., Белоусов Д. Ю. Методология проведения фармакоэкономических исследований // Український медичний часопис. – 2002. – №5. – С. 59-72.
8. Методологія проведення фармакоекономічних досліджень в Збройних Силах України / В.В.Трохимчук, Р.Л.Притула, І.Г.Гринчук, В.В.Страшний // Зб. наук. статей „Історія та перспективи розвитку фармацевтичної науки і освіти”. – Запоріжжя: ЗДМУ, – 2004. – Вип.12, Т.1. – С. 211-218.
9. Хвещук П.Ф., Рудакова А.В., Галин А.Л.Использование современных экономических методов для рационального выбора лекарственных средств // Воен.-мед. журн. – 1999. – №8. – С. 54-59.
10. Шейко В.Д. Принципи лікування травматичної хвороби при політравмі // Клінічна хірургія. – 1999. – №9-11 – С. 44-47.
11. Townsend P.J. Suzanne R.H., Andrew S. M. Problems with the interpretation of pharmacoeconomic analyses // JAMA. – 2000. – V.283, №16. – P. 2116-2121

ФАРМАКОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КАК ОСНОВА ОПТИМИЗАЦИИ МЕДИКАМЕНТОЗНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОСТРАДАВШИХ С ПОЛИТРАВМОЙ Притула Р.Л., Семенченко Г.Б., Скворцова О.В.

Резюме. *Определены пути оптимизации номенклатуры лекарственных средств для лечения травматической болезни с помощью методов фармакоэкономических исследований. Проанализированы известные методы фармакоэкономического анализа и обоснован выбор метода «стоимость-эффективность» для достижения поставленной цели исследования. Определены основные этапы сбора данных и подходы эффективности проведенной терапии.*

Ключевые слова: *политравма, травматическая болезнь, фармакоэкономические исследования, метод „стоимость-эффективность”.*

PHARMAEOECONOMIC ANALYSIS AS THE BASIS OPTIMIZATION SOFTWARE MEDICAL PATIENTS WITH MULTIPLE INJURIES

R.Pritula, G.Semenchenko, O.Skvorцова

Summary. *The ways of optimization of nomenclature of medications are certain for treatment of traumatic illness by the methods of pharmacoeconomical researches. The known methods of pharmacoeconomical analysis are analysed and the choice of method is grounded «cost-efficiency» for achieving the put purpose of research. The basic stages of data capture and approaches of efficiency of the conducted therapy are certain.*

Keywords: *polytrauma, traumatic illness, pharmacoeconomical researches, method „cost-effectiveness”.*